

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 553/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 13CoCsp/17/2024 z 5. novembra 2024 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/36/2025 z 15. apríla 2025 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. augusta 2025 sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), čl. 38 charty, čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva“) a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 913/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu a vrátiť vec krajskému súdu, ako aj priznať mu finančné zadostučinenie v sume 4 500 eur. Sťažovateľ požaduje ustanovenie právneho zástupcu.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol sporovou stranou v konaní vedenom Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 17Csp/92/2022 v procesnom postavení žalobcu v spotrebiteľskom spore o vydanie bezdôvodného obohatenia 849,84 eur s príslušenstvom, o priznanie finančného zadost'učinenia 1 500 eur, o náhradu škody 138,60 eur a o náhradu nemajetkovej ujmy 3 800 eur.
3. Okresný súd rozsudkom z 12. marca 2024 uložil žalovanému (Československá obchodná banka, a. s.) povinnosti zaplatiť sťažovateľovi 847,84 eur s príslušenstvom (výrok I), zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie 300 eur (výrok II), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III) a zároveň rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (výrok IV).
4. Napadnutým rozsudkom krajský súd návrh sťažovateľa na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie zamietol (výrok I), rozsudok okresného súdu z 12. marca 2024 potvrdil ako vecne správny (výrok II) a stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok III).
5. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie podané sťažovateľom odmietnuté z dôvodu nesplnenia osobitných podmienok dovolacieho konania spočívajúcich v obligatórnom spísaní dovolania zvoleným advokátom a obligatórnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní. Najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ bol poučený vo veci konajúcimi súdmi o náležitostiach dovolania vyplývajúcich z § 428 a § 429 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), t. j. aj o povinnosti byť zastúpený v dovolacom konaní a mať dovolanie spísané advokátom, ako aj o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci (poučenie napadnutého rozsudku krajského súdu). Keďže sťažovateľ túto podmienku nesplnil, najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. e) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa sťažovateľa najvyšší súd arbitrárne obhajoval odmietnutie dovolania, keďže absolútne odignoroval sťažovateľom uvedenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorou bolo konštatované porušenie práva na prístup k súdu z dôvodu nepriznania nároku na právneho zástupcu pre dôvody hodné osobitného zreteľa (Ewert v. Luxembursko, rozsudok z 22. 7. 2010, č. 49375/07).
7. Najvyšší súd sa podľa neho nevyjadril ani k námietke, že obrátenie sa na Centrum právnej pomoci neznamená automaticky pridelenie advokáta a že žiadateľ o právnu pomoc musí byť lepší advokát ako advokát centra.
8. Napadnutý rozsudok krajského súdu sťažovateľ považuje za arbitrárny a nereflektujúci na jeho odvolacie námietky. Sťažovateľ namieta, že zo strany odvolacieho súdu došlo k svojvoľnému a extrémne nelogickému výpočtu celkovej sumy bezdôvodného obohatenia a odvolací súd sa rovnako nezaoberal ani jeho argumentáciou, že prvoinštančný súd mal preskúmať aj neplatnosť celej úverovej zmluvy.
9. Sťažovateľ vo vzťahu k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom dôvodí, že nevlastní žiadny majetok, pričom je bez príjmu a zaťažený protizákonnou exekúciou.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka arbitrárnosti rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom, dodatkovým protokolom a ustanovení zmluvy, charty a smernice napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, IV. ÚS 360/2021).

12. Ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie so zámerom vecného preskúmania posúdenia jeho veci odvolacím súdom.

13. Keďže o námietkach sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému rozsudku krajského súdu bol oprávnený rozhodnúť najvyšší súd v rámci dovolacieho konania, uplatnením princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu tak, ako vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci (bod 1 výroku tohto uznesenia).

14. Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že dovolanie smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo odmietnuté podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP. Sťažovateľ bol krajským súdom poučený o obligatórnej povinnosti byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ako aj o následkoch nesplnenia uvedenej povinnosti. Procesnou povinnosťou dovolateľa bolo v úmysle vyhnúť sa následkom nesplnenia zákonnej povinnosti predložiť v určenej lehote splnomocnenie na svoje zastupovanie v dovolacom konaní advokátom. V konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci by bola táto zákonná povinnosť splnená rozhodnutím centra o priznaní nároku na právnu pomoc podľa príslušných ustanovení zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“), a to za predpokladu, že by sťažovateľ centrum o poskytnutie právnej pomoci požiadal. Pokiaľ v konkrétnych okolnostiach veci dovolateľ obligatórnu povinnosť zastúpenia v dovolacom konaní nespĺnil a splnomocnenie na svoje zastupovanie v konaní pred najvyšším súdom nepredložil, sám sa vystavil procesnému následku, ktorý je spojený s takýmto konaním, t. j. odmietnutiu ním podaného dovolania z dôvodu nesplnenia podmienky vyplývajúcej z § 429 CSP s následkom nepristúpenia k meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Uvedený stav bol teda následkom vyvolaným zanedbaním procesnej povinnosti samotným sťažovateľom, a preto pre posúdenie uplatnenia právomoci ústavného súdu proti napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu je právne irelevantný.

III.2. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, listinou, dohovorom, dodatkovým protokolom a ustanovení zmluvy, charty a smernice napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

15. Po oboznámení sa s obsahom podstatných častí napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci a predovšetkým v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami upravujúcimi podmienky prejednanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku [§ 429 v spojení s § 447 písm. e) CSP], ktoré interpretoval a aplikoval v súlade s ich obsahom, jeho úvahy sú logické, legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

16. Najvyšší súd vychádzal v konaní o dovolaní sťažovateľa z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku upravujúcich dovolacie konanie, ktoré explicitne ustanovujú obligatórnu povinnosť dovolateľa byť zastúpený advokátom s presne špecifikovanými výnimkami z tohto obligatórneho zastúpenia, ktoré však sťažovateľ nespĺňal [výnimky stanovené v § 429 ods. 2 písm. a) až c) CSP].

17. Zo samotného napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sťažovateľa o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní, ako aj o povinnom spísaní dovolania v dovolacom konaní advokátom poučil. Rovnako poučil sťažovateľa aj o práve zvoliť si advokáta a o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Konštatovanie najvyššieho súdu o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci neboli splnené ani podmienky na výzvu na odstránenie väd dovolania, keďže sťažovateľ ako dovolateľ bol poučený odvolacím súdom o svojich povinnostiach, čo bolo podložené konkrétnymi skutočnosťami vyplývajúcimi zo spisu, je preto výsledkom uplatňovania procesnoprávných predpisov v príslušnom konaní, ktoré v zmysle ustálenej judikatúry nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

18. Sťažovateľ síce argumentuje judikatúrou ESĽP, no celkom nedôvodne, keďže, súc poučený o možnosti požiadať o poskytnutie právnej pomoci, nevyužil systém poskytovania právnej pomoci určený fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv.

19. Na uvedenom závere nemenia nič ani argumenty obsiahnuté v bode 7 tohto uznesenia. O priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti a s finančnou účasťou rozhoduje centrum podľa podmienok stanovených v zákone o poskytovaní právnej pomoci, pričom posudzuje existenciu materiálnej núdze, ako aj zrejmú bezúspešnosť sporu. Samotné konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci môže byť celkom logicky časovo náročnejšie, keďže v prípade neúspešnosti žiadateľa tento môže proti rozhodnutiu o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podať správnu žalobu (§ 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci). Zákonná právna úprava však umožňuje žiadateľovi, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, aby požiadal centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona o poskytovaní právnej pomoci).

20. Ako zjavne nedôvodná, predovšetkým pre jej útočný a ničím nepodložený základ, sa javí námietka sťažovateľa o nedostatočnej odbornosti advokátov, prostredníctvom ktorých centrum poskytuje právnu pomoc. Ústavný súd preto nemal dôvod sa ňou osobitne zaoberať.

21. Za týchto okolností ústavný súd vyhodnotil postup najvyššieho súdu, ktorý dovolanie sťažovateľa odmietol z dôvodu nesplnenia osobitných podmienok dovolacieho konania spočívajúcich v obligatórnom spísaní dovolania zvoleným advokátom a obligatórnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní v súlade s § 447 písm. e) CSP, ako súladný so zákonom a zároveň ústavne konformný.

22. Vzhľadom na všetky už uvedené skutočnosti ústavný súd, posudzujúc zjavnú nedôvodnosť argumentácie sťažovateľa, odmietol relevantnú časť ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

23. Predpokladom na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu je kumulatívne splnenie troch podmienok: (i) existencia žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť a to, že (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a ústavná sťažnosť nie je ani zjavne neopodstatnená, prípadne neprípustná či nespôsobilá na ústavný prieskum z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu.

24. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, či podaná osobou, ktorá nie je oprávnená na podanie ústavnej sťažnosti, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

25. Pretože ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie, je zjavné, že v danej veci ide zároveň o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 383/2019). Z uvedeného dôvodu ústavný súd nevyhovел žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

26. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. septembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu